Kauko Jaakkola

KANTELU

Eduskunnan oikeusasiamies

00102

KANTELU

Asia: Kemijärven kaupunginvaltuuston kokouksen 13.05 2026/ Asianro 3, tilapäisen valiokunnan raportti ja esitys kaupunginvaltuustolle.

Kantelun syy: Valtuutetun toiminnan epäasiallinen toiminta valtuuston kokouksessa (kokouksesta poistuminen-"ulosmarssi").

Kyseisen valtuuston kokouksen päätösehdotus kuului seuraavalla tavalla.

Tilapäinen valiokunta esittää valtuustolle päätettäväksi:

1. todeta tilapäisen valiokunnan suorittaneen valmistelutyönsä huolellisesti ja riittävästi asiaa selvittäen,
2. merkitä tiedoksi ja huomioon otettavaksi kaupunginhallituksen ja asianosaisten lausunnot,
3. kaupunginhallituksen puheenjohtajiston nauttimasta luottamuksesta valiokunnan laatiman selvityksen perusteella.

Kokous keskeytyi, koska osa valtuutetuista Juha Pikkarainen, Heikki Nivala, Eino Meriläinen, Riitta Savukoski, Pirkka Aalto, Jukka Kortelainen, Senni Raimosvuo ,Tuula Helisten, Timo Alaräisänen, Kirsti Ojala, Teija Kerkelä, ja Antti Sirviö poistuivat kokouksesta sillä perusteella, **että päätöksenteossa tapahtuisi menettelyvirhe, jolloin he eivät mielestään voi ottaa osaa lainvastaiseen päätöksentekoon.**

Kokouksesta poistuminen johti siihen, että kokous tuli keskeyttää, sillä **kokous ei ollut enää päätösvaltainen.** Kuntalain 103 §:n (päätösvaltaisuus) 1 momentin mukaan valtuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä.

Kantelu ei tässä yhteydessä ota kantaa siihen, olisiko mahdollinen menettelyvirhe voinut tapahtua vaan siihen, **onko kyseisten valtuutettujen poistuminen kokouksesta hyvän luottamushenkilötoiminnan ja hyvän hallinnon mukaista?**

Pidämme kyseisten valtuutettujen poistumista kesken kokouksen hyvän luottamushenkilötoiminnan ja hyvän hallinnon vastaisena.

Henkilöt valitaan vaalien myötä valtuustoon ja edelleen muihin luottamustoimiin (hallitus, lautakunnat jne.) **nimenomaisesti tekemään toimielimissä päätöksiä.**

Kuntalain 14 §:n 1 momentin mukaan kunnassa on valtuusto, joka vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan **päätösvaltaa.**

Mikäli valtuutettu katsoo, että kokouksessa ollaan tekemässä laiton päätös kuntalaki tarjoaa mahdollisuuden eriävän mielipiteen esittämiseen.

Kuntalain 106 §:n (eriävä mielipide) mukaan päätöksentekoon osallistuneelle, jos hän on tehnyt vastaehdotuksen tai äänestänyt päätöstä vastaan, sekä asian esittäjälle, jos päätös poikkeaa päätösehdotuksesta, on oikeus ilmoittaa päätöksestä eriävä mielipide. Ilmoitus on tehtävä heti, kun päätös on tehty. Ennen pöytäkirjan tarkastamista esitetyt kirjalliset perustelut liitetään pöytäkirjaan. **Päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä.** Esittelijä on vastuussa hänen esittelystään tehdystä päätöksestä, jollei hän ole ilmoittanut eriävää mielipidettä.

Kuten 106 § toteaa, **päätöstä vastaan äänestänyt tai eriävän mielipiteen ilmoittanut ei ole vastuussa päätöksestä.**

Kokouksesta poistuneilla valtuutetuilla on myös mahdollisuus tehdä kunnallisvalitus mikäli katsovat, että päätös on lainvastainen.

Kuntalain 135 §:n (kunnallisvalitus) 1 momentin mukaan **valtuuston** ja kuntayhtymän 58 §:n 1 momentissa tarkoitetun toimielimen päätökseen sekä kunnanhallituksen, lautakunnan ja johtokunnan oikaisuvaatimuksen johdosta

antamaan **päätökseen haetaan muutosta kunnallisvalituksella hallinto-oikeudelta.**

Pykälän 2 momentin mukaan valituksen saa tehdä sillä perusteella, että:

1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä;

2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai

3) päätös on muuten lainvastainen.

Pykälän 3 momentin mukaan valittajan tulee esittää 2 momentissa tarkoitetut valituksen perusteet ennen valitusajan päättymistä.

Kun tarkastellaan em. kuntalain säännöksiä siitä näkökulmasta, olisiko kokouksesta poistuneiden valtuutettujen oikeusturva tullut mahdollisen menettelyvirheen osalta toteutuneeksi, näkemyksemme mukaan olisi (KuntaL 106 ja 135 §:t). Jos päätös myöhemmin todetaan hallinto-oikeudessa laittomaksi, eriävän mielipiteen jättänyt ei ole vastuussa päätöksestä, eikä myöskään oman äänestysmenettelynsä osalta asiaa koskevassa päätöksenteossa.

Koska kokouksesta poistuneiden oikeusturva olisi tullut toteutumaan eriävän mielipiteen ja kunnallisvalituksen kautta, pidämme valtuutettujen kokouksesta poistumista hyvän luottamushenkilötoiminnan vastaisena ja kunnallisen demokratian halventamisena. Kyseisellä poistumisella he eivät ole toimineet siten kuin valtuutetun tulee vaaleissa saamansa luottamuksen perusteella toimia. Hyvän luottamushenkilötavan ja hallintomenettelyn näkökulmasta eriävän mielipiteen jättäminen on oikea tapa toimia. Edellä todettu kuntalain 106 pykälä on nimenomaisesti kyseisiä tilanteita varten. Kesken kokouksesta poistumista ("ulosmarssia") voidaan pitää tapana, jolloin kysymys ei ole pelkästään päätöksen lainmukaisuuden kritisoimisesta vaan politiikasta, jolla **tietoisesti halvaannutetaan valtuuston päätöksenteko.**

Kuntalain 69 §:n 2 momentin mukaan luottamushenkilön tulee edistää kunnan ja sen asukkaiden etua sekä toimia luottamustehtävässään **arvokkaasti tehtävän edellyttämällä tavalla.**

Vastaavista" ulosmarssitapauksista" on niukasti oikeuskäytäntöä. Mikkelin lääninoikeuden ratkaisu 740/2400/95.

Kemijärven kaupunginvaltuustossa 13.5.2026 ennen asian varsinaista päätöstä äänestettiin, siitä tuleeko asian asiallista käsittelyä jatkaa, vaiko saattaa asia uudelleen valmisteltavaksi. **Äänestystulokseksi tuli 15-12, että asian asiallista käsittelyä jatketaan.** Äänestuloksen selvittyä äänestyksen hävinneet valtuutetut ilmoittivat poistuvansa kokouksesta seuraavista syistä:

Juha Pikkarainen: "En aio osallistua laittomaksi osoittautuvaan päätöksentekoon, elikkä poistun tilaisuudesta. Kiitoksia. Muu syy".

Heikki Nivala: "En osallistu tämmöseen selkeästi tietoisesti laittomaan päätöksen tekemiseen. Poistun tästä kokouksesta. Muu syy".

Eino Meriläinen: "Olen moneen kertaan jo sanonut, tämä ei ole laillista. Niin poistun kokouksesta. Muu syy".

Riitta Savukoski: "Poistun kokouksesta, en osallistu laittomaan päätöksen tekemiseen".

Pirkka Aalto: "Tämä on demokratian halveksuntaa, koko tämä kokous. Poistun kokouksesta".

Jukka Kortelainen: "Poistun myöskin kokouksesta, en osallistu laittomaan päätöksentekoon. Muu syy".

Senni Raimosvuo: "Arvostan kovasti sitä, että meille on kaikki asiallisesti valmisteltu ja en sen vuoksi osallistu asian käsittelyyn. Poistun kokouksesta".

Tuula Helisten: " En osallistu laittomaan kokoukseen. Muu syy".

Timo Alaräisänen: "Sama syy, eli en osallistu laittomaan päätöksentekoon. Poistun kokouksesta".

Kirsti Ojala: " En osallistu laittomaan päätöksentekoon. Poistun kokouksesta".

Teija Kerkelä: "Haluan myös, että asiat valmistellaan niin kuin ne pitää valmistella. En osallistu asian käsittelyyn".

Antti Sirviö: "Tarvinneeko toistaa tätä. Samat syyt".

vastaa

Äänestystulos näyttää vahvistavan siitä, että ko. valtuutetut tiesivät häviävänsä tulevassa äänestyksessä hallituksen puheenjohtajistoa koskevan erottamisen

osalta. Mm. kaupunginhallituksen puheenjohtaja oli kokouksesta poistuneiden joukossa.

Valtuutetuilla on lähtökohtainen velvollisuus osallistua päätöksentekoon. tarkoituksellinen kokouksen päätösvaltaisuuden mitätöiminen " ulosmarssilla" voidaan nähdä velvollisuuksien vastaisena toimintana. Valtuutetun asema ei ole vain oikeus käyttää valtaa vaan myös velvollisuus osallistua toimielimen toimintaan asianmukaisesti. Valtuuston kokouksen päätösvaltaisuuden tietoinen mitätöiminen vaarantaa kuntalaisten edustuksellisen itsehallinnon toimivuuden, joka on hyvän hallinnon vastaista.

Pyydän oikeusasiamiestä arvioimaan onko valtuutettujen menettely ollut sopusoinnussa kuntalain mukaisten luottamushenkilön velvollisuuksien, hyvän hallinnon periaatteiden ja kunnallisen päätöksenteon asianmukaisen toiminnan kanssa.

Kemijärvellä 20.08.2026

Kauko Jaakkola